

3. FAO. How to Feed the World in 2050. Popul. Dev. Rev. 2009, 35, 837–839. Electronic resource: access mode: https://www.fao.org/fileadmin/templates/wsfs/docs/expert_paper/How_to_Feed_the_World_in_2050.pdf
4. FAO. 2019. The State of Food and Agriculture 2019. Moving forward on food loss and waste reduction. Rome. Electronic resource: access mode: <https://www.fao.org/3/ca6030en/ca6030en.pdf>.
5. Marcantonio F., Twum E.K., Russo C. Covid-19 Pandemic and Food Waste: An Empirical Analysis. Agronomy 2021, 11, 1063. <https://doi.org/10.3390/agronomy11061063>
6. Ellison B., Kalaitzandonakes M. Food Waste and Covid-19: Impacts along the Supply Chain. Farmdoc daily 2020. 10. Electronic resource: access mode: <https://farmdocdaily.illinois.edu/2020/09/food-waste-and-covid-19-impacts-along-the-supply-chain.html>
7. Державна служба статистики України. Статистичний збірник «Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України». Київ, 2021. 59 с.
8. FAO. 2021. Food Security and Livelihoods Assessment in Eastern Ukraine. Electronic resource: access mode: https://fscluster.org/sites/default/files/documents/eastern_ukraine_gca_food_security_and_livelihood_final-ready_to_print.pdf

УДК 631.147-025.12(477)

БАТАЖОК С.Г., канд.екон.наук

Білоцерківський національний аграрний університет, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Виробництво органічної продукції поєднує в собі найкращі практики з огляду на збереження довкілля, рівень біологічного різноманіття, відновлення родючості ґрунтів, збереження природних ресурсів, добробуту тварин, розвитку сільських територій та сприяння гармонії між людиною і природою.

Ключові слова: *органічна продукція, органічне виробництво, експорт органічних продуктів, органічне сільське господарство, внутрішній ринок органічної продукції.*

Органічна продукція — сільськогосподарська продукція, зокрема харчові продукти та корми, отримані в результаті органічного виробництва.

Органічне виробництво — сертифікована діяльність, пов'язана з виробництвом сільськогосподарської продукції (у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи збирання), підготовка, обробка, змішування та пов'язані з цим процедури, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану продукції), що провадиться із дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції [1].

Органічним вважається продукт, який не містить ГМО, агрохімікатів, пестицидів, антибіотиків, гормональних препаратів, стимуляторів росту, штучних ароматизаторів і барвників та інших синтетичних і хімічних складових. Навпаки, органічний продукт містить виключно природні речовини.

Органічне сільське господарство в Україні почало розвиватися в 1990-х рр. Почали створюватися перші господарства, які запроваджували органічні методами. З 2010р. розвиток галузі розвивався стрімкими темпами через приділення уваги екологічним питанням, зростання активного екологічного руху та підвищенню попиту на органічну сировину в ЄС.

Зараз в Україні працює понад 400 органічних сільськогосподарських підприємств. Вони обробляють площу понад 400 000 гектарів. Більшість із них

сертифіковані за стандартами органічного виробництва ЄС, інші – за стандартами органічного виробництва США та інших країн (табл. 1.).

Таблиця 1 – **Органічне виробництво в Україні**

Роки	Кількість органічних операторів		Площа с/г земель, зайнятих під органічне виробництво, га	
	Всі оператори	З них с/г виробники	Площа с/г земель (органічних і перехідного періоду)	З них з органічним статусом
2016	426	294	381173	289551
2017	504	304	289000	201000
2018	635	501	309100	233500
2019	617	470	467980	384529
2020	549	419	462225	410583

Джерело : [2].

Сільськогосподарські підприємства та площі однаково розміщені по всій території України. Найбільші зайняті під органічне виробництво площі розташовані на південному сході уздовж узбережжя Чорного моря (на територіях, які особливо постраждали від війни 2022 р.), також у центрі та на заході України. Основні площі під органічними зерновими та олійними культурами лежать на півдні та на північному сході.

Українські органічні господарства вирощують багато різних культур, зокрема: зернові, зернобобові, спеціальні культури (насамперед плодови) та овочі. В Україні існує кілька великих органічних молочних ферм але частка пасовищ і молочного тваринництва відносно невелика. Курей і свиней в органічному виробництві України небагато. Коренеплодів вирощують відносно мало. Значною відмінністю українських компаній є те, що вони дуже орієнтовані на експорт продукції. Експорт органічної продукції орієнтований в основному на країни Європи, на ринок яких у 2020р. було спрямовано 73 % українського «органічного» експорту.

За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, станом на 2020р. в Україні працювало 549 сертифікованих органічних підприємств. 419 з них — це виробники сільськогосподарської продукції, які обробляють органічними методами біля 460 000 га землі (більше 1,1% загальної площі сільськогосподарських угідь). Практично всі господарства сертифіковані відповідно органічному регламенту ЄС. Органи органічного інспектування України акредитовані в рамках органічного регламенту ЄС, найбільший з цих органів — «Органік Стандарт», який у 2020 р. інспектував в Україні майже 400 з 549 органічних підприємств.

Споживання органічних продуктів в Україні останніми роками стабільно зростає. Це майже виключно продукти, сертифіковані згідно з органічним регламентом ЄС: з одного боку імпортовані з ЄС, з іншого — органічні продукти, вирощені та вироблені в Україні. Органічними продуктами, що виробляються та реалізуються в Україні в основному через мережі супермаркетів є: молочні продукти, зернові продукти, овочі та фрукти (табл. 2.).

Таблиця 2 – Внутрішній ринок органічної продукції України за 2020 р.
(еквівалент 25,1 млн. дол. США за курсом НБУ на 31.12.2020р.)

Вид продукції	Кількість, тонн	Сума, млн. грн.
Молочна продукція	5085	420
Круп'яні і зернові вироби, борошно, насіння	1420	125
Овочі та фрукти	660	25
Яйця	220	25
Соки, напої пасти	140	10
М'ясні продукція	115	40
Прянощі та спеції, цукор	85	20
Олія в асортименті	65	15
Морозиво	20	9
Інша продукція	40	20
Разом	7850	709

Джерело : [2].

Проблемами щодо збуту органічної продукції, за результатами досліджень виробників та переробників, які працювали на внутрішньому ринку є: низька купівельна спроможність (69%), зменшення попиту (56%), порушені ланцюги поставок (51%), проблеми зі збутом (43%), низька обізнаність споживачів щодо органічної продукції (28%), доступ до виробничих потужностей (22%), маркетингові інструменти (14), технічні проблеми (11%), брак органічної сировини (11%), інше (4%) [3].

Органічне сільське господарство відіграє важливу роль в Україні.

Обмежене використання зовнішніх ресурсів, комплексний підхід до господарювання та включення бобових у виробничий цикл є вирішенням проблем харчової та продовольчої безпеки в Україні [4].

Україна набула значного досвіду в органічному виробництві, досягла результатів з підготовки спеціалістів для органічного сільського господарства та зарекомендувала себе як надійний партнер на міжнародних органічних ринках. Необхідним є подальший розвиток виробництва органічних продуктів на внутрішньому ринку та експорт продукції до ЄС та інших регіонів світу. Серед пріоритетів України є харчова і продовольча безпека, включно з органічним виробництвом.

Список використаних джерел

1. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції :Закон України від 2018 р. N36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19>
2. Органічне виробництво (інфографіка): веб-сайт. URL: <https://organicinfo.ua/infographics/>
3. Органічне виробництво в Україні: веб-сайт. URL: <https://minagro.gov.ua/napryamki/organichne-virobnictvo/organichne-virobnictvo-v-ukrayini>
4. Німецько-українська співпраця в галузі органічного сільського господарств: веб-сайт. URL: <http://www.coa-ukraine.com/ua/>